Nr 104.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående uppförande å ordinarie stat av statens veterinärbakteriologiska anstalt m. m.; given Stockholms slott den 26 mars 1915.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

dels godkänna det i statsrådsprotokollet framlagda förslaget till ordinarie stat för statens veterinärbakteriologiska anstalt, att tillämpas från och med år 1916, ävensom de villkor och bestämmelser, som enligt protokollet föreslagits för åtnjutande av de i samma stat för ordinarie befattningar upptagna avlöningsförmåner;

dels och, vid bifall härtill, å ordinarie stat under riksstatens nionde huvudtitel uppföra ett anslag till nämnda anstalt till belopp av 42,700 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Johan Beck-Friis.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 mars 1915.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet friherre Beck-Friis anförde.

Inledning. Då jag den 14 januari 1915 för Kungl. Maj:t anmälde de till regleringen av riksstatens nionde huvudtitel för år 1916 hörande frågor, erinrade jag, att en av medicinalstyrelsen gjord framställning om överförande till ordinarie stat av statens veterinärbakteriologiska anstalt vore överlämnad till behandling av löneregleringskommittén, samt anförde, att kommitténs betänkande, enligt inhämtad upplysning, ansåges kunna förväntas i så god tid, att proposition i ämnet skulle kunna avlåtas under den nu pågående riksdagens lopp. På grund härav beslöt Kungl. Maj:t i enlighet med min hemställan att i statsverkspropositionen allenast föreslå riksdagen att, i avbidan på blivande proposition, såsom anslag till nämnda anstalt å ordinarie stat beräkna ett belopp av 47,300 kronor.

Detta belopp motsvarade slutsumman av den utav medicinalstyrelsen föreslagna staten.

Sedan löneregleringskommittén den 13 februari 1915 avgivit betänkande i detta ärende samt utlåtande däröver inhämtats från medicinalstyrelsen, anhåller jag nu att få underställa Kungl. Maj:ts prövning ovanberörda fråga jämte vad därmed sammanhänger.

Jag tillåter mig därvid hänvisa till den utförliga framställning, som lämnats i kommitténs till trycket befordrade betänkande, vilket torde böra utdelas till riksdagens ledamöter, samt anser mig här endast behöva redogöra för själva huvuddragen av ärendet.

Anstaltens överflyttande på ordinarie stat.

Till 1907 års riksdag avlät Kungl. Maj:t förslag om inrättande av en statsmedicinsk anstalt, vilken skulle innefatta, bland annat, ett under särskild föreståndare ställt laboratorium för veterinärbakteriologiska arbeten. Riksdagen, som beslöt inrättandet av en statsmedicinsk anstalt bestående av två avdelningar, en medicinskt bakteriologisk och en rättskemisk, erinrade däremot beträffande den ifrågaställda veterinärbakteriologiska avdelningen därom, att, då 1906 års riksdag beviljat medel för uppförande av nya byggnader för veterinärinstitutet, den föreslagna paviljongen för patologisk anatomi, bakteriologi m. m. i trots av medicinalstyrelsens uttalade åsikt, att densamma vore överflödigt rymligt tilltagen, likväl bibehållits vid sitt från början beräknade utrymme, med särskilt avseende fästat på de bakteriologiska undersökningarnas vikt och den alltjämt fortgående utvidgningen av verksamhetsområdet för dessa undersökningar. Vid sådant förhållande och då därtill komme, att betänkligheter syntes kunna yppa sig mot att från undervisningen vid veterinärinstitutet undandraga det undersökningsmaterial, som då från landets skilda delar inkomme till institutet, men som enligt förslaget vore avsett att ingå till den veterinärbakteriologiska avdelningen, hade riksdagen ansett, att det för denna avdelning avsedda arbetet, däribland även den viktiga tillverkningen av tuberkulin och sera, borde kunna på ett tillfredsställande sätt utföras vid veterinärinstitutet. Riksdagen framhöll vidare, att, även om det skulle visa sig, att med en sådan anordning institutets lärarpersonal icke mäktade bestrida alla de med den veterinärbakteriologiska avdelningen förenade göromål och i följd därav en eller annan för laboratoriet särskilt avsedd tjänsteman skulle behöva anställas, kostnaden därför i allt fall syntes bliva obetydlig i jämförelse med den, som skulle betingas av inrättandet av en särskild veterinärbakteriologisk avdelning.

Sedan ytterligare utredning i ärendet verkställts, föreslog Kungl.

Maj:t i proposition den 9 april 1908, att riksdagen måtte besluta upprättande av en veterinärbakteriologisk anstalt i huvudsaklig överensstämmelse med av vederbörande departementschef angivna grunder ävensom å extra stat anvisa för ändamålet erforderliga medel. Avsikten var, att anstalten för att snarast möjligt kunna börja sin verksamhet skulle provisoriskt anordnas inom veterinärinstitutets dåvarande lokaler vid Karlavägen. Det för anstalten erforderliga årsanslaget ansågs böra tills vidare uppföras å extra stat. I detta hänseende hade av departementschefen anförts, hurusom det lätt läte tänka sig, att man, då anstalten inom en begränsad tid överflyttades till det nya veterinärinstitutets rymligare, mera tidsenliga lokaler, angående anstalten och dess verksamhet vunnit den erfarenhet, som kunde göra vissa förändringar i dess organisation önskvärda. Och då dessa lättare syntes kunna genomföras, om anslaget till anstalten utginge å extra stat, ansåg departementschefen försiktigheten bjuda, att så skedde. Därtill komme, att, om en omorganisation av medicinalstyrelsen under de närmaste åren skulle komma att äga rum, därav skulle kunna påkallas mer eller mindre genomgripande förändringar i den veterinärbakteriologiska anstaltens organisation.

Då riksdagen i skrivelse den 1 juni 1908 anmälde, att riksdagen ansett sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förslag om inrättande av en veterinärbakteriologisk anstalt, uttalade riksdagen tillika, bland annat, att avlöningsbeloppen vid den veterinärbakteriologiska och den statsmedicinska anstalten borde stå i så nära överensstämmelse med varandra som möjligt, samt att jämväl avlöningsvillkoren borde i största möjliga utsträckning vara likartade och tillämpas å samma befattningshavare vid de olika anstalterna.

Den av riksdagen godkända staten för veterinärbakteriologiska anstalten för år 1909 slutade på en summa av 21,320 kronor.

Det avsedda provisoriska anordnandet av anstalten inom veterinärinstitutets lokaler vid Karlavägen kom emellertid icke till stånd. Först från ingången av år 1911 kunde föreståndare för anstalten tillsättas och först från den 1 november samma år kan anstalten anses hava varit i full verksamhet. Den var redan då inrymd i de nya lokalerna inom veterinärinstitutets nybyggnader.

Jämlikt riksdagens förklaranden blev den stat, som för år 1909 godkänts för anstalten, gällande även för år 1910, ehuru den då icke kom att tillämpas, samt för åren 1911 och 1912.

Sedermera har, med hänsyn till anstaltens alltjämt utvidgade verksamhet, det ursprungligen för år 1909 beräknade årsanslaget, 21,320

kronor, måst av riksdagen för vart och ett av åren 1913, 1914 och 1915 höjas, så att detsamma för sistnämnda år är bestämt till 38,520 kronor.

Till grund för bestämmandet av sistnämnda anslagsbelopp låg följande av departementschefen den 14 januari 1914 framlagda förslag till stat för anstalten för år 1915:

arvode till föreståndaren	kronor	7,250
» » laboratorn	»	4,000
» » assistenten	»	3,000
till tillfälliga biträden och vikariatsersättningar m. m.	»	4,200
arvode till en vaktmästare	»	1,470
till beredning av tuberkulin och sera samt nyanskaffning och ombyte av djur ävensom till instrument, förbrukningsartiklar, reagentier, emballage, böcker och tidskrifter, skrivmaterialier, telefon m. m.	»	14,000
» belysning, bränsle, gas, vatten, renhållning m. m.	»	3,500
» fraktkostnad för insända prov, misstänkta för tuberkulos m. m.	»	1,100
Summa	kronor	38,520

Föreståndaren för statens veterinärbakteriologiska anstalt, professorn A. M. Bergman, har nu i skrivelse till medicinalstyrelsen den 2 september 1914 gjort framställning därom, att anstalten måtte från och med år 1916 uppföras å ordinarie stat. Till stöd därför har lämnats en översikt av anstaltens verksamhet och torde jag i fråga härom få hänvisa till redogörelsen i kommittébetänkandet.

Medicinalstyrelsen, som med skrivelse den 23 september 1914 till Kungl. Maj:t överlämnat föreståndarens berörda framställning, har uttalat, att även styrelsen ansåge tiden nu vara inne för den av föreståndaren föreslagna åtgärden. Enligt styrelsens mening hade nämligen den erfarenhet, som vunnits under tiden efter anstaltens igångsättande år 1911, otvetydigt ådagalagt, att anstalten fyllde ett verkligt behov. Verksamheten vid anstalten hade under de gångna åren och särskilt på sista tiden alltjämt varit i stigande och resultaten därav framgångsrika. Styrelsen hölle före, att allt tydde hän på att anstalten numera vore för sitt ändamål alldeles oumbärlig; någon tvekan borde fördenskull ej råda om lämpligheten av att giva anstalten en fastare form genom dess uppförande på ordinarie stat.

Löneregleringskommittén har anfört, att kommittén, i anslutning till vad medicinalstyrelsen sålunda uttalat, ansåge det vara till fullo ådagalagt, att ett verkligt och stadigvarande behov av ifrågavarande institution förefunnes och att det varit en välbetänkt åtgärd, då, efter förslag av Kungl. Maj:t och på de av vederbörande departementschef anförda skäl, riksdagen år 1908 beslutat inrättande av statens veterinärbakteriologiska anstalt.

Visserligen hade denna anstalt då blivit uppförd allenast på extra stat och icke på ordinarie såsom skedde med avseende å statsmedicinska anstalten. Anledningen därtill hade emellertid varit, att man år 1908 tänkt sig den veterinärbakteriologiska anstalten till en början provisoriskt anordnad inom veterinärinstitutets dåvarande lokaler och att man genom att uppföra anslaget till anstalten på extra stat ville vid anstaltens överflyttning till institutets nybyggnader underlätta genomförandet av sådana ändringar i organisationen, som på grund av vunnen erfarenhet om anstalten och dess verksamhet kunde befinnas erforderliga. Jämväl med hänsyn till det förhållandet, att vid nämnda tidpunkt omorganisation av medicinalstyrelsen särskilt beträffande veterinärärendenas frånskiljande därifrån varit ifrågasatt, hade det ansetts önskvärt, att frågan om veterinärbakteriologiska anstaltens definitiva organisation lämnades öppen.

Den avsedda provisoriska anordningen av veterinärbakteriologiska anstalten hade emellertid icke satts i verket; anstalten hade fördenskull alltifrån begynnelsen fått arbeta i mera fasta former; och då fullt tillräcklig erfarenhet numera torde kunna anses föreligga i fråga om anstalten och dess mer och mer vidgade verksamhet samt den från 1915 års ingång gällande nya organisationen av medicinalstyrelsen icke medfört veterinärärendenas avskiljande från nämnda styrelse, syntes det kommittén icke längre förefinnas någon anledning, att veterinärbakteriologiska anstalten skulle förbliva å extra stat.

Kommittén hemställde alltså, att statens veterinärbakteriologiska anstalt måtte uppföras å ordinarie stat.

Laboratorns vid anstalten undervisningsskyldighet vid veterinärhögskolan.

Innan kommittén härefter övergått till frågan om de särskilda befattningarna vid statens veterinärbakteriologiska anstalt, har kommittén upptagit till behandling spörsmålet om upphörande av det samband mellan nämnda anstalt och veterinärhögskolan, som förefinnes därigenom, att laboratorn vid anstalten har att bestrida undervisningen i bakteriologi vid högskolan.

Nämnda samband mellan de bägge institutionerna har tillkommit med föranledande av ett utav riksdagen år 1907 gjort uttalande, vilket

ansetts innebära en önskan, att man skulle söka draga fördel av det då föreslagna veterinärbakteriologiska laboratoriet även för undervisningen vid veterinärinstitutet, i vars lokaler för patologisk anatomi, bakteriologi m. m. inom de nya byggnaderna plats ansågs kunna beredas för detta laboratorium.

Vid den sedermera företagna vidare utredningen i fråga om anordnandet av det veterinärbakteriologiska laboratoriet framställdes av veterinärinstitutets rektor, professorn J. G. H. Vennerholm, ett förslag, enligt vilket undervisningen i bakteriologi vid veterinärinstitutet skulle uppdragas åt en vid veterinärbakteriologiska anstalten anställd laborator. Den organisation av denna anstalt, som beslutades vid 1908 års riksdag, förutsatte ock den nu nämnda anordningen.

Då löneregleringskommittén den 26 februari 1913 avgav sitt betänkande rörande veterinärinstitutet, hade kommittén icke någon särskild anledning att ifrågasätta ändring i sambandet mellan de nämnda institutionerna.

Sedan kommitténs betänkande remitterats till medicinalstyrelsen för utlåtande, framkom emellertid från föreståndaren för statens veterinärbakteriologiska anstalt förslag, att skyldigheten att undervisa i bakteriologi vid veterinärinstitutet måtte överflyttas från laboratorn vid anstalten till professorn i patologisk anatomi vid veterinärinstitutet.

Uti Kungl. Maj:ts vid 1913 års riksdag framlagda och vid 1914 års förra riksdag förnyade framställning om veterinärinstitutets omorganisation och stat för en veterinärhögskola föreslogs dock icke någon ändring i fråga om sättet för bakteriologiundervisningens bestridande. I statsrådsprotokollet lämnades dock en utförlig utredning om vad som dittills förekommit i ärendet och får jag nu hänvisa härtill samt till den redogörelse, som jämväl i kommittébetänkandet lämnats i detta afseende.

Frågan kom emellertid till behandling vid sistnämnda riksdag på grund av en inom andra kammaren väckt motion (nr 280), i vilken föreslogs, att i staten för veterinärhögskolan måtte upptagas en professor i patalogisk anatomi och *bakteriologi*, vilken professor skulle övertaga den laboratorn vid veterinärbakteriologiska anstalten åliggande undervisningsskyldigheten i bakteriologi. Det framhölls av motionären, att, därest den föreslagna förändringen bleve genomförd i samband med omregleringen av veterinärinstitutets stat, ändringen skulle kunna genomföras utan kostnad för statsverket.

Då riksdagen i skrivelse den 2 mars 1914 (nr 9) anmälde, bland annat, sitt beslut om godkännande av stat för veterinärhögskolan att tillämpas från och med år 1915, yttrade sig riksdagen jämväl uti nu ifrågavar-

ande hänseende. Riksdagen förklarade sig till fullo instämma med motionens syftemål, men då riksdagen icke hade sig bekant, huruvida den av motionären föreslagna anordningen läte sig genomföras utan ökade kostnader, hade riksdagen likväl icke ansett sig lämpligen kunna, såsom i motionen föreslagits, i den nya staten omedelbart genomföra den föreslagna förändringen. Riksdagen uttalade emellertid den bestämda förväntan, att Kungl. Maj:t vid tillsättandet av professuren i patologisk anatomi måtte tillse, att den blivande innehavaren av denna befattning jämväl vore kompetent att undervisa i bakteriologi, samt att skyldighet stadgades för honom att, om så påfordrades, övertaga undervisningen jämväl i berörda ämne.

I den av riksdagen godkända staten för veterinärhögskolan rubricerades ämnena för ifrågavarande professur sålunda: »patologisk anatomi (och bakteriologi)», varjämte ett arvode å 2,500 kronor upptogs för en assistent »vid patologisk-anatomiska och bakteriologiska avdelningarna» och under omkostnadsstaten upptogs ett anslag å 1,000 konor för undervisningen i bakteriologi.

I de av Kungl. Maj:t den 30 oktober 1914 givna stadgar för veterinärhögskolan föreskrives i § 16, att såsom lärare i bakteriologi tjänstgör, intill dess annorledes förordnas, laboratorn vid statens veterinärbakteriologiska anstalt.

Med åberopande av riksdagens nyssberörda beslut har föreståndaren för denna anstalt, ovanbemälde Bergman, i skrivelse den 28 mars 1914 till medicinalstyrelsen gjort hemställan om åtgärders vidtagande för att laboratorn vid anstalten måtte befrias från undervisningsskyldighet i bakteriologi vid veterinärhögskolan från den dag, professor i patologisk anatomi och bakteriologi bleve utnämnd vid högskolan. Enligt Bergmans uppfattning kunde överflyttandet av undervisningsskyldigheten i bakteriologi ej tänkas medföra den minsta ökning i kostnad. I sådant hänseende har Bergman uppgivit, att veterinärbakteriologiska anstaltens medel ej använts för uppehållandet av undervisningen i bakteriologi vid veterinärinstitutet, för vilket ändamål ju i staten för institutet funnits upptaget ett årsanslag å 1,000 kronor. Därjämte har Bergman anfört, att veterinärhögskolans patologisk-anatomiska institution vore utrustad för bakteriologiska arbeten med termostatrum, rum för försöksdjur och stall.

I den skrivelse den 1 april 1914, varmed medicinalstyrelsen till Kungl. Maj:t överlämnat Bergmans nyssnämnda framställning, har styrelsen icke gjort något särskilt uttalande beträffande kostnadsfrågan, men framhållit den enligt styrelsens uppfattning trängande nödvändigheten, sedd från synpunkten av statens veterinärbakteriologiska anstalts intres-

sen och utvecklingsmöjligheter, att laboratorn vid anstalten snarast möjligt befriades från undervisningsskyldigheten vid veterinärhögskolan.

Uti det yttrande i ämnet, som den 29 april 1914 av veterinärinstitutets lärarkollegium avgivits till direktionen för samma institut, har kollegiet avstyrkt den ifrågasatta omläggningen av bakteriologiundervisningen. För den händelse emellertid att nämnda undervisning skulle varda överflyttad till professorn i patologisk anatomi vid institutet, har kollegiet dock ansett sig böra på det bestämdaste bestrida, att en dylik överflyttning kunde ske utan särskilda kostnader. Det vore visserligen sant, att veterinärbakteriologiska anstaltens medel icke direkt använts för undervisningen i bakteriologi, enär särskilt statsanslag å 1,000 kronor för detta ändamål stått till förfogande, vilket anslag varit tillräckligt för de direkta utgifterna vid kursen för de studerande vid veterinärinstitutet. Att anslaget kunnat räcka till, hade emellertid i väsentlig mån varit beroende därpå, att veterinärbakteriologiska anstaltens utrustning och medel i vissa avseenden använts. Så hade, bland annat, vid den nämnda kursen veterinärbakteriologiska anstaltens termostater, sterilisationsskåp och autoklaver hela tiden använts, nödiga näringssubstrat hade därstädes framställts, och anstaltens större och dyrbarare försöks- och serumdjur hade stått till förfogande Överflyttades undervisningen helt och hållet till veterinärinstitutet, måste »detta bestridas av institutets medel».

För att en tillfredsställande undervisning i bakteriologi under angivna förhållanden skulle kunna komma till stånd fordrades, enligt kollegiets mening, nödvändigtvis anställande av en laborator vid den bakteriologiska avdelningen av institutet, en laborator med minst samma avlöning som laboratorn vid den veterinärbakteriologiska anstalten, och, det oaktat, måste den nuvarande assistentbefattningen vid den patologisk-anatomiska avdelningen fortfarande bibehållas, för så vitt det förekommande obduktionsmaterialet skulle till fullo kunna utnyttjas för undervisningen. Vidare krävdes, enligt kollegiets åsikt, ett anslag till nyanskaffning av apparater för den bakteriologiska undervisningens bedrivande, vilka saknades på nuvarande bakteriologiska och patologisk-anatomiska avdelningarna. Detta anslag syntes böra beräknas till minst 3,000 kronor. Slutligen komme därtill en förhöjning av årsanslaget för undervisningen i bakteriologi från 1,000 till omkring 2,000 kronor, en förhöjning, som företrädesvis betingades av att undervisningen undandroges det stöd, som den hittills fått åtnjuta från veterinärbakteriologiska anstalten.

Uti en vid lärarkollegiets yttrande fogad reservation har professorn

J. P. Lundgren uttryckt den mening, att det skulle vara till fördel för veterinärhögskolan, om bakteriologien komme »under målsmanskap av professorn i patologisk anatomi»; i sammanhang därmed borde emellertid under angiven förutsättning assistentbefattningen vid patologisk-anatomiska institutionen utbytas mot en mera stadigvarande och bättre avlönad laboratorsbefattning. Vidkommande det årsanslag, som kunde behövas vid nämnda institution, sedan undervisningen i bakteriologi överflyttats dit, har det synts reservanten, att ett belopp av 2,800 kronor kunde anses vara tillräckligt.

Direktionen för veterinärinstitutet har i utlåtande den 4 juni 1914 tillstyrkt den föreslagna överflyttningen av undervisningen i bakteriologi från veterinärbakteriologiska anstalten till veterinärhögskolan, att verkställas i samband därmed, att den nya organisationen av veterinärhögskolan komme att träda i tillämpning.

Emellertid har direktionen i likhet med lärarkollegiets majoritet ansett, att ordnandet av undervisningen i bakteriologi, på sätt blivit ifrågasatt, förutsatte såsom ett oeftergivligt villkor en förstärkning av lärarkrafterna vid högskolan på patologisk-anatomiska avdelningen; och har direktionen i detta hänseende anslutit sig till kollegiets förslag om anställande av ytterligare en lärare vid ifrågavarande institution, nämligen en laborator med enahanda arvode som övriga dylika lärare vid veterinärhögskolan, eller 4,000 kronor för år.

Vidkommande lokalfrågan uttalas i direktionens utlåtande, att det syntes direktionen, som om de på den patologisk-anatomiska avdelningen befintliga lokalerna i veterinärinstitutet skulle jämväl efter den ifrågasatta förändringens genomförande vara åtminstone för den närmaste tiden för ändamålet fullt tillräckliga. Emellertid har direktionen hållit före, att en eventuell överflyttning av bakteriologiundervisningen skulle komma att nödvändiggöra nyanskaffning av en del apparater, instrument och glas m. m., men då, efter vad direktionen ansåg sig hava grundad anledning antaga, ett icke ringa överskott komme att uppstå å veterinärinstitutets rörelse under år 1914, syntes genom dessa överskottsmedel möjlighet förefinnas att även utan det av kollegiet för nyanskaffning ifrågasatta anslaget förvärva åt avdelningen vad som kunde vara oundgängligen nödvändigt för bedrivande av undervisningen i bakteriologi vid patologisk-anatomiska avdelningen.

Vad slutligen beträffade den av lärarkollegiet föreslagna höjningen av årsanslaget för undervisningen i bakteriologi, har direktionen ansett, att någon förhöjning åtminstone för närvarande ej borde ifrågasättas.

Av direktionens fem medlemmar hava två och två, nämligen dels

överdirektören W. Flach och medicinalrådet G. Kjerrulf, dels ordföranden i direktionen justitierådet P. von Seth och godsägaren J. A. Scharp, i avgivna reservationer anmält skiljaktiga meningar i vissa angivna hänseenden.

Överdirektören Flach och medicinalrådet Kjerrulf hava ansett det icke vara erforderligt att, om undervisningen i bakteriologi förlades till patologisk-anatomiska avdelningen vid veterinärhögskolan, anställa, förutom assistenten, en laborator å avdelningen; de hava, i anslutning till professor Lundgren, hållit före, att det vore till fyllest, att assistentbefattningen förändrades till en laboratorsbefattning. Därigenom skulle hela kostnaden för bakteriologiundervisningens överflyttande bliva allenast skillnaden mellan en laborators och en assistents avlöning eller 1,500 kronor årligen.

Direktionens ordförande justitierådet von Seth och godsägaren Scharp hava i sin reservation betonat att, även om, i samband med den ifrågavarande undervisningsskyldighetens överflyttande, ytterligare en laboratorsbefattning inrättades vid veterinärhögskolan och undervisningsskyldigheten inom ämnesgruppen patologisk anatomi och bakteriologi fördelades mellan professorn i ämnena och laboratorn efter sig företeende omständigheter, därmed dock enligt reservanternas förmenande ej alla svårigheter vore avhjälpta.

Då veterinärbakteriologiska anstalten förlagts till veterinärinstitutet med skyldighet att bestrida undervisningen därstädes i bakteriologi, hade — yttra reservanterna — följden därav blivit, att den vid institutet planlagda bakteriologiska avdelningen ansetts kunna undvaras och att de för densamma avsedda lokalerna överlämnats till veterinärbakteriologiska anstalten. Det funnes således icke några lokaler tillgängliga för en blivande bakteriologisk avdelning. Reservanterna ansåge det emellertid vara klart, att, om en lärare vid veterinärhögskolan skulle övertaga representantskapet vid densamma för bakteriologien, han också måste utrustas med sådana lokaler till laboratorier och plats för försöksdjur m. m., att han bleve i stånd att intaga en ledande ställning inom sin vetenskap. Nu vore det väl så, att de för den patologisk-anatomiska avdelningen avsedda lokalerna vore så pass tilltagna, att man för en kortare tid skulle kunna nödtorftligen reda sig med att låta den bakteriologiska avdelningen låna rum hos den förra. Det syntes likväl reservanterna föga troligt, att en sådan anordning skulle kunna bibehållas en längre tid. I varje fall bleve därigenom högskolan i fråga om lokaler vida sämre ställd, än någonsin varit avsett. Vidare vore att förutse, att med den snabba tillväxt, som vore att beräkna i den

veterinärbakteriologiska anstaltens arbete, krav på ökat utrymme snart nog vore att förvänta från dess sida. Slitningar syntes sålunda vara att förvänta på åtskilliga håll, om ej åtgärder vidtoges redan nu för att göra skilsmässan mellan anstalten och högskolan fullständig även i lokalt hänseende. Att redan nu vidtaga åtgärder i denna riktning ansåge reservanterna även från ekonomisk synpunkt lämpligt, då därigenom undvekes att för anstaltens räkning nedlägga vidare kostnader på de nuvarande lokalerna, vilka den i varje fall inom en överskådlig framtid måste lämna. Lämplig byggnadsplats för anstalten syntes finnas alldeles intill högskolans område.

Därest lokalfrågorna ej kunde ordnas på detta sätt, måste reservanterna fortfarande anse det tvivelaktigt, om tiden ännu vore inne för de av anstaltens föreståndare ifrågasatta åtgärderna.

Löneregleringskommittén har till en början erinrat, hurusom, enligt vad som framginge av riksdagens ovanberörda skrivelse den 2 mars 1914, frågan om upphörandet av skyldigheten för laboratorn vid veterinärbakteriologiska anstalten att undervisa i bakteriologi vid veterinärhögskolan blivit av riksdagen ställd i beroende av utredning, huruvida den ifrågasatta anordningen läte sig genomföras utan ökade kostnader.

I avseende härå borde från den åstadkomna utredningen erinras, att, huru skiljaktiga än åsikterna varit om storleken av den kostnad för statsverket, som skulle föranledas av omläggningen av bakteriologiundervisningen, utredningen dock i så måtto varit enstämmig, att den icke givit motionären och professor Bergman rätt däruti, att omläggningen skulle kunna ske utan ökad kostnad för statsverket.

Den *årliga* kostnadsökningen hade beräknats till lägst 1,500 kronor (skillnaden mellan avlöningen till en laborator 4,000 kronor och en assistent 2,500 kronor) samt högst 5,000 kronor (avlöningen till en laborator 4,000 kronor + förhöjt årsanslag för undervisningen i bakteriologi 1,000 kronor).

Vidare hade (av lärarkollegiet vid veterinärhögskolan) beräknats en utgift *för en gång* å minst 3,000 kronor till nyanskaffning av apparater m. m. för undervisningen i bakteriologi, vare sig nu att utgifter i sådant hänseende skulle bestridas av särskilt extra anslag eller, såsom direktionen ansett möjligt, av veterinärhögskolans överskottsmedel.

Därest man emellertid, i likhet med ordföranden i direktionen och en av ledamöterna i densamma, hölle före att, för den händelse den föreslagna omläggningen skulle komma till stånd, åtgärder omedelbart borde vidtagas för beredande av ökat utrymme för veterinärhögskolans patologisk-anatomiska institution ävensom för anskaffande av ny lokal

för veterinärbakteriologiska institutionen, skulle givetvis kostnadsberäkningen komma att springa upp till högst betydande belopp.

Det borde ock i detta sammanhang uppmärksammas, hurusom direktionens utlåtande vore beträffande lokalfrågan så avfattat, att det syntes direktionen »som om de på den patologisk-anatomiska avdelningen befintliga lokalerna i veterinärinstitutet skulle jämväl efter nu ifrågasatta förändrings genomförande vara åtminstone för den närmaste tiden för ändamålet fullt tillräckliga».

Av uttalandena beträffande lokalfrågan syntes man i varje fall kunna draga den slutsatsen, att, därest den föreslagna omläggningen av bakteriologiundervisningen komme till stånd, det vore att motse att, om icke genast, så dock snart nog yrkanden skulle komma att med eftertryck framställas om utvidgade lokaler för patologisk-anatomiska institutionen; och då en utvidgning av nämnda institutions lokaler antagligen måste ske på bekostnad av de till veterinärbakteriologiska anstalten upplåtna lokalerna, skulle därigenom alltså även framtvingas frågan om beredande av nya lokaler för denna anstalt genom nybyggnad, oavsett om anstaltens ökade verksamhet i och för sig påkallade en dylik åtgärd.

Att riksdagen emellertid genom sitt meranämnda beslut vid godkännande av ny stat för veterinärhögskolan berett möjlighet att, om och när så påfordrades, få skyldigheten att vid veterinärhögskolan undervisa i bakteriologi överflyttad från laboratorn vid veterinärbakteriologiska anstalten till professorn i patologisk anatomi vid högskolan, syntes kommittén välbetänkt. En sådan åtgärd syntes nämligen förr eller senare kunna bliva önskvärd icke minst med hänsyn till den alltjämt utvidgade verksamheten vid veterinärbakteriologiska anstalten.

Då likväl den av riksdagen framhållna kostnadssynpunkten särskilt under förhanden varande, av det inträdda världsläget föranledda förhållanden måste vara av mycket stor betydelse, hade kommittén icke ansett sig böra tillstyrka, att den ifrågasatta omläggningen av bakteriologiundervisningen redan nu komme till stånd. Kommittén hyste nämligen den bestämda uppfattningen, att en dylik omläggning skulle komma att medföra icke blott de relativt måttliga utgifter, som bleve en direkt följd av överflyttningen, utan även, åtminstone rätt snart, mycket betydande kostnader för såväl patologisk-anatomiska institutionens som veterinärbakteriologiska anstaltens förseende med utvidgade eller nya lokaler.

Efter det kommittén, jämväl genom besök på stället och muntliga förhandlingar i övrigt, sökt bereda sig insikt i de på frågans rätta bedömande inverkande omständigheter, har kommittén förklarat sig hava kommit till den övertygelse, att de anmärkta olägenheterna med den

nuvarande anordningen av bakteriologiundervisningen, vid inbördes tillmötesgående mellan vederbörande, åtminstone ej vore så avsevärda, att man under nuvarande, ovan antydda förhållanden borde genom omläggningens vidtagande riskera, att krav på kostsamma ombyggnads- eller nybyggnadsarbeten komme att göra sig gällande.

Kommittén ville icke heller lämna obemärkt, att enligt kommitténs mening det nuvarande sambandet mellan verksamheten vid veterinärbakteriologiska anstalten och undervisningen i bakteriologi vid veterinärhögskolan innebure sådana fördelar för nämnda undervisning, att fördelarna borde kunna anses uppväga de anmärkta olägenheterna för anstalten. Undervisningen i bakteriologi måste tvivelsutan bliva mera levande och fruktbärande, då den ställdes i omedelbart sammanhang med arbetena å veterinärbakteriologiska anstalten, än om undervisningen meddelades huvudsakligen ur teoretisk synpunkt av en professor i patologisk anatomi, för vilken bakteriologistudiet tilläventyrs endast utgjort ett biämne.

Jämväl syntes det böra uppmärksammas, att, om det nuvarande sambandet mellan veterinärbakteriologiska anstalten och veterinärhögskolan upphävdes, den stora mängden av undersökningsmaterial, som inströmmade till anstalten, icke skulle kunna i samma omfattning eller med samma lätthet tillgodogöras för bakteriologiundervisningen.

Kommittén ansåge även ett annat spörsmål böra i detta sammanhang något beröras. Professuren i patologisk anatomi hade under tiden närmast före den år 1914 beslutade omorganisationen av veterinärinstitutet omfattat jämväl ämnet histologi eller mikroskopisk anatomi. Vid omorganisationen hade histologien överflyttats till professuren i anatomi, som härigenom kommit att omfatta den normala såväl makroskopiska som mikroskopiska anatomien. Det hade emellertid satts i fråga, huruvida ämnet patologisk anatomi vore av den omfattning och betydelse, att enbart för detta ämne skulle krävas en särskild professur. I sådant hänseende ville kommittén hänvisa till vad kommittén uti sitt betänkande, delen XXXVI, angående veterinärinstitutet, yttrat å sid. 223—224. Kommittén hade nämligen tillstyrkt överflyttandet av ämnet histologi från professuren i patologisk anatomi, och hade kommittén intagit denna ståndpunkt med hänsyn därtill, att den patologiska anatomien, som i sig innefattade både det makroskopiska och det mikroskopiska studiet av de sjukliga förändringarna i djurkroppen, finge anses från såväl den vetenskapliga forskningens som undervisningens synpunkt vara till omfattning och betydelse förtjänt att fullt jämnställas med den normala makroskopiska och mikroskopiska anatomien.

Under åberopande av vad sålunda anförts, har kommittén hemställt, att skyldighet för laboratorn vid statens veterinärbakteriologiska anstalt att bestrida undervisning i bakteriologi vid veterinärhögskolan måtte tills vidare bibehållas.

Kommitténs betänkande i denna del är emellertid icke enhälligt, i det att dess ledamöter A. Pers och K. Stenström för sin del hemställt om vidtagande av erforderliga åtgärder för att, med upphävande av skyldigheten för laboratorn vid statens veterinärbakteriologiska anstalt att bestrida undervisningen i bakteriologi vid veterinärhögskolan, denna skyldighet måtte tilläggas blivande professor i patologisk anatomi vid högskolan, samt att, med avförande från veterinärhögskolans stat av en assistent vid patologisk-anatomiska och bakteriologiska avdelningarna med arvode av 2,500 kronor, å nämnda stat måtte uppföras en laborator vid dessa avdelningar med arvode av 4,000 kronor.

Beträffande reservanternas motivering för detta med professor Lundgrens, överdirektören Flachs och medicinalrådet Kjerrulfs mening överensstämmande förslag tillåter jag mig hänvisa till det vid kommitténs betänkande fogade protokollet vid kommitténs sammanträde den 13 februari 1915. Jag vill nu endast framhålla, att reservanterna ansett, att fyllandet av veterinärbakteriologiska anstaltens uppgifter kräver, att dess laborator befrias från undervisningsskyldigheten i bakteriologi vid veterinärhögskolan, och att de förklarat sig av närmare angivna skäl icke kunna tro annat, än att den för veterinärutbildningen i vårt land erforderliga undervisningen i bakteriologi kan utan tvekan tilläggas professuren i patologisk anatomi vid veterinärhögskolan. Därest, i anslutning till vad reservanterna vidare hemställt, åtgärd vidtoges för att bereda innehavaren av denna professur kraftigare biträde i tjänsten än som för närvarande är honom tillförsäkrat, skulle reservanterna finna sig så mycket mera övertygade i denna uppfattning. Vad lokalfrågan beträffar hava reservanterna erinrat, att, enär veterinärbakteriologiska anstalten saknade undervisningslokaler, undervisningen i bakteriologi hittills skett inom veterinärhögskolans patologisk-anatomiska institution: föreläsningarna i dess föreläsningssal, övningarna i dess mikroskoperingssal samt förberedande arbeten i ett särskilt rum. Nämnda institution disponerade också stall och andra rum för försöksdjur. Vidare hava reservanterna framhållit, att alla, som yttrat sig rörande lokalfrågan, vore eniga därom, att efter överflyttning av undervisningsskyldigheten i bakteriologi å professorn i patologisk anatomi nämnda institutions nuvarande lokaler fortfarande för en längre eller kortare tid framåt medgåve, att sagda undervisningsskyldighet fullgjordes därstädes.

Vad av reservanterna iakttagits vid besök å stället hade ej heller bibragt dem annan uppfattning, än att nämnda lokaler tillsvidare borde anses nöjaktiga för ändamålet i fråga. I de avgivna yttrandena hade också det framtida behovet av ökat lokalutrymme närmast hänförts till veterinärbakteriologiska anstalten och framställts såsom beroende av den snabba tillväxten av denna anstalts arbetsuppgifter, men icke såsom beroende av en verkställd överflyttning av ifrågavarande undervisningsskyldighet. Intill den tidpunkt, då tillgodoseendet av ett dylikt behov för anstaltens egen skull bleve oavvisligt, syntes de förevarande lokalfrågorna kunna så ordnas, att kraven för den bakteriologiska undervisningen och vad därtill hörde tillgodosåges inom den patologisk-anatomiska institutionens utrymme. Då alltså lokalfrågorna icke synts reservanterna bereda större svårigheter, hade därmed det betydelsefullaste momentet i den med den ifrågasatta förändringen förknippade kostnadsfrågan avlägsnats.

Emellertid syntes professorn i patologisk anatomi böra erhålla kraftigare hjälp vid undervisningen och borde detta, med hänsyn bland annat till önskvärdheten av sparsamhet, ske genom assistentbefattningens förändring till en laboratorstjänst. Någon annan kostnad, som krävde statsanslag, behövde ej föranledas av förändringen. Hela kostnadsökningen vore 1,500 kronor om året, vilket ej borde avhålla från genomförandet av den av 1914 års riksdag såsom önskvärd ansedda åtgärden.

Befattningar vid anstalten.

Vad därefter vidkommer de särskilda befattningarna vid statens veterinärbakteriologiska anstalt, är först att märka, att föreståndaren, vilken enligt instruktionen — av den 2 oktober 1908 — benämnes professor, åtnjuter en avlöning av 7,250 kronor i form av arvode; 2,500 kronor därav skola anses såsom tjänstgöringspenningar.

Redan vid fattandet av beslutet om inrättandet av veterinärbakteriologiska anstalten uttalade riksdagen den mening, att avlöningsbeloppen vid nämnda anstalt och vid den statsmedicinska anstalten borde stå i så nära överensstämmelse med varandra som möjligt. I anslutning därtill bestämdes ock arvodet till föreståndaren för veterinärbakteriologiska anstalten till samma belopp, som begynnelseavlöningen för föreståndare vid statsmedicinska anstalten, minskad med ett, avgift för egen pensionering motsvarande, avrundat belopp.

Löneregleringskommittén har ansett, att vid uppförande å ordinarie stat av veterinärbakteriologiska anstalten avlöningen till föreståndaren för samma anstalt bör bringas till full överensstämmelse med

den avlöning, som är å ordinarie stat bestämd för föreståndare vid statsmedicinska anstalten, och alltså utgå med 7,500 kronor, därav lön 5,000 och tjänstgöringspenningar 2,500 kronor, vartill skulle kunna komma ett ålderstillägg å lönen med 600 kronor efter fem år.

Laboratorn åtnjuter enligt nu gällande stat ett arvode å 4,000 kronor, därav 1,400 kronor skola anses såsom tjänstgöringspenningar.

Enligt det av professor Bergman framlagda förslaget skulle laboratorn bibehållas vid nämnda avlöningsbelopp, fördelat i lön 2,600 och tjänstgöringspenningar 1,400 kronor.

Medicinalstyrelsen har däremot ansett, att laboratorn utöver berörda avlöning borde tillerkännas två ålderstillägg, vartdera å 500 kronor, efter respektive fem och tio år. Den av medicinalstyrelsen föreslagna avlöningen för denne laborator överensstämmer alltså — utom i fråga om fördelningen mellan lön och tjänstgöringspenningar — med den avlöning, som är bestämd för laboratorer vid farmaceutiska institutet.

Löneregleringskommittén har förklarat, att från kommitténs sida icke något vore att erinra mot att ordinarie anställning beredes laboratorn vid statens veterinärbakteriologiska anstalt och att han i avlöningshänseende jämnställes med laboratorerna vid farmaceutiska institutet. Avlöningen till nu ifrågavarande laborator skulle alltså enligt kommitténs förslag utgöra 4,000 kronor, därav lön 2,400 kronor och tjänstgöringspenningar 1,600 kronor, vartill skulle kunna komma två ålderstillägg till lönen, vartdera med 500 kronor, efter resp. fem och tio år.

Från och med år 1914 utgår ett arvode av 3,000 kronor till en assistent vid veterinärbakteriologiska anstalten.

Detta arvode har bibehållits i professor Bergmans statförslag. Däremot har medicinalstyrelsen föreslagit, att avlöningen till assistenten, 3,000 kronor, skulle fördelas i lön och tjänstgöringspenningar samt att lönen skulle kunna höjas med två ålderstillägg, vartdera å 500 kronor, efter resp., fem och tio år.

Vad beträffar frågan om avlöningsförhöjning efter viss tid åt ifrågavarande assistent, har löneregleringskommittén erinrat, att vederbörande departementschef vid framläggandet år 1913 av förslag om inrättande av befattningen, givit uttryck åt den tanken, att framdeles arvodesförhöjning med 400 kronor borde efter fem års tjänstgöring kunna komma assistenten till del. Departementschefen hade därvid utgått från att avlöningen till denne assistent skulle utgå efter samma grunder som för assistenter vid skogsförsöksanstalten och vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet.

Löneregleringskommittén har nu framhållit, att riksdagen uttalat,

att avlöningsbeloppen vid veterinärbakteriologiska anstalten och vid statsmedicinska anstalten borde stå i så nära överensstämmelse med varandra som möjligt. Då nu assistent vid statsmedicinska anstalten fått sin avlöning bestämd till 3,000 kronor i arvode utan förhöjning efter viss tids tjänstgöring samt assistentbefattningen vid veterinärbakteriologiska anstalten, att döma av de täta ombytena av innehavare, hittills haft karaktären av en övergångsbefattning, hade kommittén icke ansett sig kunna tillstyrka, att avlöningen för nu ifrågavarande assistent åtminstone för närvarande måtte sättas annorlunda än till 3,000 kronor i form av arvode utan bestämmelse om arvodesförhöjning efter viss tid.

Vid veterinärbakteriologiska anstalten finnas vidare anställda tre kvinnliga biträden, ett för juvertuberkulosundersökningar och annat laboratoriearbete, ett för kontorsarbeten och serumdistribution ävensom för kassörsgöromål samt ett för tuberkulinberedning och diskning av glasvaror.

Avlöning till dessa biträden utgå av anslagsposten »till tillfälliga biträden och vikariatsersättningar m. m.» med för närvarande följande belopp:

biträdet vid juvertuberkulosundersökningar m. m. 1,400 kronor,

biträdet för kontorsarbeten m. m. »utan full tjänstgöring» omkring 1,100 kronor, samt

biträdet vid tuberkulinberedning m. m. 900 kronor.

Professor Bergman har framhållit, att samtliga ifrågavarande biträdesbefattningar funnits från anstaltens början och att stadigvarande behov av desamma alltjämt förelåge. Jämväl biträdet för kontorsarbeten m. m. behövde numera för serumdistributionens skull vara i tjänst dagligen så länge, som anstalten hölles öppen. Det arbete, dessa kvinnliga biträden hade att utföra, krävde, enligt vad Bergman vidare meddelat, stor noggrannhet och uppmärksamhet och, vad de två förstnämnda beträffade, omdömesförmåga i icke ringa grad. Arbetet vore också av den egenartade natur, att det till största delen måste inläras vid anstalten. Det vore därför av stor betydelse för denna, om den kunde få behålla de biträden, som en gång blivit inlärda. Under åberopande därav att kvinnliga biträden med arbete av ungefär samma omfattning som dessas funnes upptagna såsom ordinarie i flera statens verk, har Bergman ansett, att rättvisa och billighet fordrade, att ifrågavarande tre biträden vid veterinärbakteriologiska anstalten komme i åtnjutande av de fördelar, framför allt den ökade trygghet, som en ordinarie anställning medförde. De båda biträdena för juvertuberkulosundersökningar m. m. samt för kontorsarbeten och serumdistribution har Bergman ansett böra likställas

i avlöningshänseende. För dessa biträden har han föreslagit samma avlöning, som utgår till kvinnliga biträden i Stockholm å postverkets stat eller 1,400 kronor jämte två ålderstillägg, vartdera å 200 kronor, efter resp. tre och sex år. För biträdet vid tuberkulinberedningen m. m. har Bergman föreslagit en avlöning av 1,200 kronor jämte två ålderstillägg, vartdera å 100 kronor, efter resp. tre och sex år.

Medicinalstyrelsen har icke haft annat att erinra mot de av Bergman föreslagna begynnelseavlöningarna för ifrågavarande biträden, än att fördelningen i lön, tjänstgöringspenningar och ortstillägg för de två förstnämnda biträdena enligt styrelsens mening borde något jämkas. Beträffande ålderstilläggen har medicinalstyrelsen ifrågasatt, dels att desamma borde jämväl för biträdet vid tuberkulinberedningen m. m. utgöra vartdera 200 kronor, dels ock att ålderstilläggen borde för samtliga biträden inträda efter fem och tio års tjänstgöring.

Vad beträffar biträdet för juvertuberkulosundersökningar m. m. samt biträdet för kontorsarbeten och serumdistribution, har löneregleringskommittén, med hänsyn till vad i ärendet blivit upplyst samt efter tagen kännedom om beskaffenheten av det arbete, som utföres av ifrågavarande biträden, icke funnit något vara att erinra mot att ordinarie anställning beredes dem. Att för dessa biträden bestämma avlöningen efter andra grunder än som gällde för kvinnliga biträden i normalgrad vid centrala ämbetsverk i allmänhet, kunde kommittén däremot icke tillstyrka. Kommittén ansåg alltså avlöningen böra bestämmas till 1,200 kronor, därav lön 700, tjänstgöringspenningar 350 och ortstillägg 150 kronor, jämte två ålderstillägg till lönen, vartdera å 200 kronor, efter resp. fem och tio år. Kommittén har erinrat, att till det biträde, som nu åtnjuter ett arvode av 1,400 kronor, fyllnad i avlöningen för dess uppbringande till nämnda belopp bör enligt de för ordinarie biträdesbefattningar i allmänhet jämlikt kungörelsen den 10 juni 1912 gällande bestämmelser kunna beredas biträdet, i den mån ej biträdet genom intjänande av ålderstillägg kommer i åtnjutande av motsvarande eller högre avlöning.

För det tredje av ifrågavarande kvinnliga biträden, vilket har till åliggande att tillreda den för tuberkulinberedning erforderliga buljong samt verkställa diskning av de provrör, skålar och andra glasvaror, som användas vid laboratoriearbetena, har kommittén ansett, att den nu utgående avlöningen å 900 kronor borde kunna anses tillfyllest, åtminstone tills vidare. Enligt kommitténs mening bör denna avlöning utgå i form av arvode från anslaget till tillfälliga biträden och vikariatsersättningar, i avvaktan på resultatet av en inom kommittén pågående utredning be-

träffande vissa vaktmästares och därmed jämförliga befattningshavares avlöningsförhållanden, vid vilken utredning jämväl frågan om en del kvinnliga befattningshavares ställning i avlöningshänseende till äventyrs torde komma att upptagas till behandling.

Vaktmästaren vid veterinärbakteriologiska anstalten åtnjuter ett arvode av 1,470 kronor, motsvarande begynnelseavlöningen till förste vaktmästare i allmänhet vid centrala ämbetsverk, 1,500 kronor, efter avdrag av sådan ordinarie befattningshavare åliggande pensionsavgift, avrundad till 30 kronor.

Professor Bergman har föreslagit, att vid uppförande å ordinarie stat av vaktmästarbefattningen begynnelseavlöningen måtte sättas till 1,500 kronor, samt att därtill skulle kunna komma två ålderstillägg, vartdera å 100 kronor, efter resp. fem och tio år. Medicinalstyrelsen har instämt häri.

Löneregleringskommittén har anfört, att från dess sida icke något vore att erinra mot att vaktmästaren vid veterinärbakteriologiska anstalten, med hänsyn till vad som ålåge honom, fortfarande såsom hittills jämnställdes med förste vaktmästare, samt att fördenskull begynnelseavlöningen sattes till 1,500 kronor, därav lön 900, tjänstgöringspenningar 450 och ortstillägg 150 kronor. Att, såsom ifrågasatt blivit, honom skulle tillerkännas mer än ett ålderstillägg till lönen å 100 kronor efter fem år, kunde kommittén icke tillstyrka i betraktande av vad i sådant hänseende i allmänhet gällde för förste vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare (t. ex. vid veterinärhögskolan) med en begynnelseavlöning av 1,500 kronor.

Bland de såsom »anmärkningar» under gällande stat för veterinärbakteriologiska anstalten upptagna bestämmelser har »Anm. 2.» följande lydelse: »Därest föreståndaren, laboratorn eller assistenten åtnjuter fri bostad eller vaktmästaren åtnjuter fri bostad jämte bränsle, skall avdrag göras å arvodet, för föreståndaren och laboratorn med 500 kronor, för assistenten med 200 kronor och för vaktmästaren med 250 kronor, allt för år räknat.»

För närvarande finnes emellertid tillgång till bostadslägenhet allenast för vaktmästaren, vilken åtnjuter sådan jämte bränsle.

Beträffande vaktmästaren har löneregleringskommittén ansett böra meddelas vanlig föreskrift om avdrag å avlöningen till sammanlagt belopp av 250 kronor, därest han i sådan egenskap åtnjuter fri bostad jämte bränsle. Vad beträffar föreståndaren, laboratorn och assistenten vid veterinärbakteriologiska anstalten, har kommittén ansett någon anledning

för närvarande ej förefinnas att meddela bestämmelser i fråga om avdrag å avlöning för bostad in natura, utan borde framdeles, för den händelse dylika bostäder för ifrågavarande tjänstemän kunde bliva att tillgå, föreskrifter meddelas i angivna hänseende.

Vidare har löneregleringskommittén hemställt, att såsom förutsättning för godkännande av ordinarie stat för statens veterinärbakteriologiska anstalt måtte uppställas, att, för så vitt tjänstgöringen är förlagd till anstaltens lokaler vid Stockholm, ordinarie tjänstinnehavare skola, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter prövning medgivas, vara å tjänsterummet tillstädes minst sex timmar varje söckendag, dock att arbetstiden för kvinnlig befattningshavare icke må i något fall utsträckas med mer än en timme.

Enligt 11 § i gällande instruktion för veterinärbakteriologiska anstalten äga föreståndaren och laboratorn årligen, när sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjuta semester under en och en halv månad å tid, som bestämmes av medicinalstyrelsen, vad laboratorn beträffar dock först efter »direktionens för veterinärinstitutet» hörande.

Löneregleringskommittén har ansett, att semestertiden för föreståndaren borde i överensstämmelse med vad i allmänhet gäller för andra tjänstemän i motsvarande ställning fortfarande utgöra en och en halv månad.

Vad laboratorn beträffar, hade kommittén uppmärksammat, att tjänstemän vid centrala ämbetsverk i första normalgraden, vilkas begynnelseavlöning utgjorde 4,000 kronor och slutavlöning 5,500 kronor, i allmänhet ägde åtnjuta semester allenast under en månad, och då enligt kommitténs förslag ifrågavarande laborator skulle erhålla en begynnelseavlöning av 4,000 och en slutavlöning av 5,000 kronor, hade kommittén ansett sig icke kunna för laboratorn föreslå längre semester än en månad.

Vidkommande kostnadsfri ledighet åt assistenten vid veterinärbakteriologiska anstalten ansåge kommittén, i anslutning till den uppfattning, som kommit till uttryck i vederbörande departementschefs yttrande den 14 januari 1913 vid framläggandet av förslag om inrättande av assistentbefattningen i fråga, att hinder icke borde möta mot att högst en månads ledighet årligen beviljades assistenten, under förutsättning att detta kunde ske utan särskild kostnad för statsverket.

I sammanhang med beredande av ordinarie anställning åt kvinnliga biträden samt vaktmästaren vid nu ifrågavarande anstalt borde

semesterförmån tillerkännas jämväl dessa befattningshavare i överensstämmelse med vad i nyreglerade verk i allmänhet medgivits motsvarande tjänstinnehavare. Semestertiden skulle alltså bestämmas till en månad för kvinnligt biträde samt 15 dagar för vaktmästaren.

Vad kommittén i nu anförda hänseende ifrågasatt beträffande de befattningar, som skulle uppföras såsom ordinarie å den nya staten, hade av kommittén iakttagits vid framläggandet av förslag till avlöningsvillkor för ordinarie befattningshavare vid statens veterinärbakteriologiska anstalt.

Enligt de vid 1908 års riksdag godkända villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmånerna för föreståndare och vaktmästare vid veterinärbakteriologiska anstalten (anmärkning 3 under staten) äger föreståndaren icke att utan medicinalstyrelsens medgivande utöva enskild praktik. I sammanhang därmed att kommittén bland de nu föreslagna avlöningsvillkoren upptagit bestämmelse i sistberörda hänseende, har kommittén ansett att, i anslutning till vad som gäller beträffande skogsförsöksanstalten och centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, det bör jämväl föreskrivas, att ordinarie befattningshavare vid veterinärbakteriologiska anstalten icke må, utan vederbörligt tillstånd, mot betalning åtaga sig sådana uppdrag åt enskilda, som falla inom anstaltens verksamhetsområde.

Övriga anslag å anstaltens stat.

Till tillfälliga biträden och vikariatsersättningar m. m. är i den för år 1915 godkända staten för veterinärbakteriologiska anstalten uppfört ett belopp av 4,200 kronor. Från detta anslag bestridas för närvarande avlöningar till biträdet för juvertuberkulosundersökningar m. m. med 1,400 kronor, till biträdet för kontorsarbeten och serumdistribution med 900 kronor (ytterligare omkring 200 kronor till detta biträde utgå av andra tillgängliga medel) samt till biträdet vid tuberkulinberedning m. m. med 900 kronor eller sammanlagt från detta anslag 3,200 kronor.

Enligt kommitténs förslag skulle emellertid ordinarie anställning beredas de två förstnämnda av dessa biträden, till följd varav de nu till dem från detta anslag utgående avlöningar, tillhopa 2,300 kronor, icke vidare skulle behöva beräknas falla på detsamma. Däremot skulle arvode till biträdet vid tuberkulinberedning m. m. fortfarande tills vidare utgå under ifrågavarande anslagsrubrik med 900 kronor.

Redan i det av medicinalstyrelsen för år 1914 framlagda förslaget till stat upptogs ett belopp av 1,200 kronor till arvode åt en stalldräng i stället för den dittills i anslagsposten till tillfälliga biträden m. m. ingående gottgörelsen för extra hjälp i stallet. Då vederbörande departements-

chef inför Kungl. Maj:t föredrog medicinalstyrelsens berörda statförslag för år 1914, framhöll han, att vaktmästaren icke kunde ensam fullgöra vården av de för anstaltens behov erforderliga djuren tillsammans med sina övriga mångahanda sysslor. Dock ansåg departementschefen det åtminstone tills vidare onödigt, att en särskild person anställdes enbart för nämnda ändamål, och i varje fall kunde han ej förorda, att en särskild befattning därför uppfördes i anstaltens stat. Det syntes honom tillräckligt, att under anslaget till tillfälliga biträden ett belopp av 700 kronor avsåges för ifrågavarande ändamål. I enlighet därmed beräknades ock denna ersättning, då anslagsposten till tillfälliga biträden och vikariatsersättningar m. m. upptogs till 4,200 kronor i staten för år 1914. Även uti den för år 1915 antagna staten för anstalten har, såsom redan är nämnt, ifrågavarande anslagspost uppförts med 4,200 kronor. Medicinalstyrelsen hade visserligen vid framläggandet av sitt statförslag för sistnämnda år ifrågasatt, att ersättningen till djurskötare skulle höjas till 1,000 kronor, men vederbörande departementschef ansåg tillräckliga skäl ej vara anförda för vidtagande i nämnda syfte av en höjning av ifrågavarande anslagspost.

Professor Bergman har nu ansett sig böra begära 1,200 kronor till avlönande av en stalldräng, enär vaktmästaren vid anstalten alltmer behövdes till hjälp på laboratorierna och vid skötsel av kylmaskinen, till följd varav han icke hunne med göromålen i stallet. Medicinalstyrelsen har i anslutning därtill uttalat, att behovet av en stalldräng för anstalten med dess alltfort ökade djuruppsättning kvarstode alltjämt, samt att en sådan dräng syntes numera icke kunna erhållas för mindre årlig lön än den av Bergman föreslagna, 1,200 kronor.

Enligt vad löneregleringskommittén inhämtat, har under år 1914 särskilt biträde i stallet icke tagits i anspråk mer än under vissa delar av året, och ersättningen för sådant biträde har icke uppgått till det beräknade beloppet, 700 kronor. Vid nu angivna förhållande har kommittén ansett anledning saknas att tillstyrka någon förhöjning åtminstone för närvarande av det för ifrågavarande biträde beräknade ersättningsbelopp, utan borde fortfarande för ändamålet avses 700 kronor.

Till extra hjälp vid diskning har Bergman beräknat ett belopp av 360 kronor. Biträdet vid tuberkulinberedning m. m. hade hittills ensamt skött all diskning av glasvaror, men genom den betydande ökningen av insänt material måste dagligen ett så stort antal glaskärl användas, att rengöringen av desamma icke längre kunde medhinnas av samma person, som hade att huvudsakligen ägna sig åt tuberkulinberedningen. Den sålunda ifrågasatta utgiftsposten har medicinalstyrelsen ansett skälig,

särskilt i betraktande av den oupphörligen ökade mängden av till anstalten insända undersökningsprov.

På de av Bergman och medicinalstyrelsen anförda skäl har löneregleringskommittén funnit sig böra vid beräkningen av nu ifrågavarande anslag avse ett belopp av 360 kronor till tillfälligt biträde vid diskning.

För uppehållande av vederbörande ordinarie befattningar under semester och i vissa fall sjukledighet erfordras medel till vikariatsersättningar. Kommittén har härom anfört följande.

Berörda ersättning skulle till vikarie under semester för föreståndaren och för laboratorn utgå med belopp, motsvarande nämnda befattningshavare under semestertiden tillkommande tjänstgöringspenningar. För vikarie för semesterledigt kvinnligt biträde hade, i enlighet med vad förut blivit i dylika fall godkänt, beräknats 75 kronor. Åt vikarie för semesterledig vaktmästare hade, likaledes i överensstämmelse med förut godkända beräkningar, ansetts böra utgå ersättning av högst 3 kronor om dagen. Utöver nämnda belopp borde även en mindre summa beräknas till eventuellt erforderliga fyllnadsbelopp för ersättande av vikarier för de kvinnliga biträdena och vaktmästaren under sjukdomsförfall. Såsom ersättning till den person, som kunde komma att uppehålla assistentens befattning under de tider denne för beredande av semester åt föreståndaren och laboratorn bestrede laboratorsbefattningen, borde visserligen någon del av assistentens arvode bliva disponibel, men då det näppeligen kunde förväntas, att kompetent person skulle kunna erhållas för allenast denna ersättning, hade kommittén jämväl beräknat ett belopp för uppbringande av ifrågavarande ersättning till såsom skäligt ansett belopp av 250 kronor för månad.

Med iakttagande härav hade av kommittén för vikariatsersättningar uti ifrågavarande hänseenden beräknats tillhopa 1,300 kronor.

Sammanlagda beloppet av de utav kommittén sålunda beräknade posterna uppgår till 3,260 kronor. För att emellertid bereda möjlighet att vid behov kunna anlita extra arbetskraft utöver vad förut angivits har kommittén ansett anslaget till tillfälliga biträden och vikariatsersättningar m. m. böra avrundas till 3,500 kronor.

Å den för år 1915 fastställda staten för veterinärbakteriologiska anstalten är vidare uppfört ett anslag till beredning av tuberkulin och sera samt nyanskaffning och ombyte av djur ävensom till instrument, förbrukningsartiklar, reagentier, emballage, böcker och tidskrifter, skrivmaterialier, telefon m. m. Denna anslagsrubrik är sammanförd av två i tidigare stater förekommande rubriker, den ena till beredning av

tuberkulin och sera, nyanskaffning och ombyte av djur m. m. samt den andra till instrument, förbrukningsartiklar, reagentier, emballage, böcker och tidskrifter, skrivmaterialier, telefon m. m.

Under de bägge särskilda anslagsrubrikerna voro i staten för år 1909 upptagna anslag å resp. 2,400 och 2,000 kronor, men dessa anslag hava sedermera höjts, så att de i staten för år 1914 uppgingo till resp. 10,000 och 4,000 kronor. I staten för år 1915 beräknades det sammanförda anslaget till 14,000 kronor eller sålunda samma belopp som summan av de bägge särskilda anslagen i 1914 års stat.

Professor Bergman har nu föreslagit, att den uti anslaget i fråga ingående posten »beredning av tuberkulin och sera, nyanskaffning och ombyte av djur m. m.» måtte höjas från 10,000 till 12,000 kronor, samt posten »instrument, förbrukningsartiklar, reagentier, emballage, böcker och tidskrifter, skrivmaterialier, telefon m. m.» från 4,000 till 7,500 kronor. Hela det nu ifrågavarande anslaget skulle alltså enligt Bergmans mening böra sättas till 19,500 kronor, alltså en höjning av 5,500 kronor. Vad Bergman sålunda föreslagit har av medicinalstyrelsen tillstyrkts.

Då de anslagsposter, som ingå uti nu ifrågavarande anslag, så sent som vid 1913 års riksdag blivit bestämda till nuvarande belopp, har det synts löneregleringskommittén, som borde för närvarande anslagsförhöjningen kunna begränsas till 2,000 kronor och sålunda anslaget bestämmas till 16,000 kronor. Kommittén har ansett så mycket större skäl föreligga härtill, som kommittén funnit det kunna sättas i fråga, om det vid anstalten beredda tuberkulinet alltjämt skulle utan någon som helst ersättning till anstalten tillhandahållas för undersökningar av enskilda tillhöriga kreatursbesättningar. Kommittén har i sådant hänseende erinrat, att vid denna anstalt framställda skyddssera mot vissa djursjukdomar — i enlighet med vad som vore fallet beträffande vid statsmedicinska anstalten tillverkad animal koppvaccin — endast mot avgift, avsedd att åtminstone i viss mån täcka tillverkningskostnaden, utlämnades till bruk för allmänheten.

Till belysning, bränsle, gas, vatten, renhållning m. m. är därjämte i staten för år 1915 uppfört ett anslag av 3,500 kronor. Någon ändring av detta anslags belopp har nu icke föreslagits vare sig av Bergman, medicinalstyrelsen eller kommittén.

Till fraktkostnad för insända prov, misstänkta för tuberkulos m. m. finnes slutligen i nu gällande stat ett anslag å 1,100 kronor. Professor Bergman har hemställt om höjning av detta anslag till 1,300 kronor,

vilket av medicinalstyrelsen tillstyrkts. Löneregleringskommittén har meddelat, att från dess sida icke något vore att erinra häremot.

Med hänsyn till beskaffenheten av vissa utav de utgifter, som skola bestridas från ovanberörda anslag till beredning av tuberkulin och sera samt nyanskaffning och ombyte av djur ävensom till instrument, förbrukningsartiklar, reagentier, emballage, böcker och tidskrifter, skrivmaterialier, telefon m. m., har kommittén ansett det kunna ifrågasättas, huruvida ej detta anslag lämpligen borde erhålla karaktären av reservationsanslag, varigenom eventuella besparingar under ett eller flera år skulle kunna användas till utjämning av ökade kostnader under ett annat år t. ex. till följd av nyanskaffning av djur eller inköp av dyrbarare instrument.

Under åberopande av vad sålunda anförts har löneregleringskommittén framlagt förslag till ordinarie stat för statens veterinärbakteriologiska anstalt, slutande på 42,700 kronor och innebärande en ökning från 1915 års anslag med 4,180 kronor. Ehuru medicinalstyrelsen ifrågasatt, att anslag till anstalten borde uppföras under anslagen till medicinalstyrelsen med dithörande stater, alltså under sjätte huvudtiteln, har kommittén ansett anledning näppeligen föreligga att nu vidtaga någon överflyttning av anslaget från nionde huvudtiteln.

Medicinalstyrelsen.

Medicinalstyrelsen har den 19 mars 1915 avgivit utlåtande över löneregleringskommitténs nu ifrågavarande betänkande.

Därvid har styrelsen, med anledning av kommitténs uttalande angående eventuellt nödvändiga betydande kostnader för beredande av ökat utrymme för högskolans patologisk-anatomiska institution ävensom för anskaffande av ny lokal för veterinärbakteriologiska anstalten i samband med omläggning av undervisningsskyldigheten i bakteriologi vid högskolan, anfört följande. Styrelsen ville häremot invända, att varken från anstaltens eller medicinalstyrelsens sida för närvarande ifrågasatts att, för den händelse en omläggning av bakteriologiundervisningen komme till stånd, åtgärder skulle vidtagas för anskaffande av ny lokal för den veterinärbakteriologiska anstalten. Att behovet av nya lokaler för ifrågavarande anstalt inom en närmare framtid (8—10 år), huru än bakteriologiundervisningen bleve ordnad, kunde komma att göra sig gällande, syntes vara sannolikt. Huruvida från medicinalstyrelsens sida i antydda syfte förslag komme att göras, måste emellertid naturligtvis uteslutande bliva beroende av den utveckling nämnda anstalts verksamhet komme att få. Och i all synnerhet ansåge medicinalstyrelsen det

böra betonas, att frågan om nya och utvidgade lokaler för merberörda anstalt till sist bleve beroende av beslut utav statsmakterna, som icke torde underlåta att därvid noggrant taga under omprövning, huruvida resultatet av anstaltens verksamhet varit sådant, att denna kunde anses vara förtjänt av ytterligare ekonomiskt understöd från statens sida.

Även löneregleringskommittén syntes giva sitt gillande åt det av riksdagen vid godkännande av staten för veterinärhögskolan fästa villkoret, att professorn i patologisk anatomi vid högskolan skulle, om och när så påfordrades, övertaga jämväl undervisningen i bakteriologi. Vid sådant förhållande syntes det rätt egendomligt, att kommittén ej funnit den nuvarande tidpunkten för den föreslagna omorganisationen lämplig, och detta så mycket mera som icke blott professuren i patologisk anatomi vid veterinärhögskolan utan jämväl laboratorsbefattningen vid statens veterinärbakteriologiska anstalt för närvarande vore vakant. Ett så gynnsamt tillfälle till överflyttande av nämnda undervisning som det, vilket nu erbjöde sig, syntes därför aldrig återkomma, åtminstone icke till att verkställa överflyttningen med en så ringa årlig kostnad som 1,500 kronor, vilket belopp skulle bliva det enda som erfordrades, om den av direktionsledamöterna Flach och Kjerrulf avgivna reservationen bifölles. Denna reservation ansåge medicinalstyrelsen sig kunna tillstyrka.

I detta sammanhang ansåge medicinalstyrelsen det böra ännu en gång framhållas, att såväl föreläsningar som övningar i bakteriologi med veterinärhögskolans studerande alltjämt hållits i högskolans och icke i veterinärbakteriologiska anstaltens lokaler, och att därför talet om, att nya lokaler skulle erfordras härför, om denna undervisning anförtroddes åt lärare vid högskolan, enligt styrelsens förmenande helt och hållet saknade giltigt skäl.

Beträffande den av kommittén i dess betänkande framhållna åsikten, att undervisningen i bakteriologi måste bliva mera levande och fruktbärande, om den nu förefintliga kombinationen med statens veterinärbakteriologiska anstalt bibehölles, ville medicinalstyrelsen ännu en gång framhålla, att ett dylikt samband mellan undervisningen i bakteriologi vid Karolinska mediko-kirurgiska institutet och den statsmedicinska anstalten av vederbörande där icke ansetts varken lämpligt eller önskvärt. Statens veterinärbakteriologiska anstalts laboratorier skulle för övrigt framdeles som hittills stå till förfogande för de veterinärstuderande, som under föreståndarens ledning önskade vid anstalten förkovra sig i bakteriologiska studier.

Med anledning av löneregleringskommitténs uttalanden angående frågan, huruvida särskild professur vid veterinärhögskolan krävdes enbart

för ämnet patologisk anatomi, har medicinalstyrelsen erinrat, hurusom styrelsen i föregående utlåtanden alltid hävdat den ståndpunkten, att histologien eller den mikroskopiska anatomien borde överföras till professuren i anatomi, dit den jämlikt sin natur otvivelaktigt hörde, och dit den nu jämväl blivit överförd, men att styrelsen av skäl, som förut anförts, funne det lika naturligt, att bakteriologien hänfördes till professuren i patologisk anatomi, med vilket ämne bakteriologien hade ett fullt lika nära samband som histologien med anatomien. Denna åsikt syntes kommittén även dela. Men om kommittén visserligen för sin del funne, att den patologiska anatomien till sin omfattning vore ett så stort ämne, att professuren häri icke borde belastas med undervisning i bakteriologi, så borde erinras om, att lärarkollegiet vid veterinärhögskolan alltid förfäktat den åsikten, att histologien, som till sitt väsen stode mycket mera fjärran från den patologiska anatomien än bakteriologien gjorde, och som för övrigt enligt gällande läroplan medförde mera arbete för vederbörande lärare än bakteriologien, även framdeles bort tillhöra professuren i patologisk anatomi.

Det borde även framhållas, att jämväl 1914 års riksdag i princip uttalat sig för, att bakteriologien borde sammanföras med den patologiska anatomien.

Vidkommande semestern för laboratorn vid anstalten ville medicinalstyrelsen bestämt frånråda, att denna förmån minskades från sex veckor till en månad, och detta så mycket mera som det redan nu visat sig medföra avsevärda svårigheter att få denna befattning tillsatt. Dessa svårigheter hade visat sig så stora, att nämnda laboratorstjänst, ehuru ledigförklarad, icke kunnat tillsättas i brist på kompetent sökande.

Beträffande assistentens avlöningsförmåner erinrade medicinalstyrelsen, att styrelsen föreslagit, att dessa skulle utgöras av 3,000 kronor i begynnelseavlöning samt 2 ålderstillägg efter resp. 5 och 10 år, vartdera å 500 kronor. Löneregleringskommittén hade emellertid ansett sig lika litet kunna biträda denna hemställan som vederbörande departementschefs år 1913 framställda förslag om en arvodesförhöjning av 400 kronor efter 5 års tjänstgöring. Såsom skäl för sin ståndpunkt hade kommittén framhållit, att de täta ombytena av innehavare tycktes visa, att platsen i fråga haft karaktären av en övergångsbefattning. Detta kommitténs skäl syntes medicinalstyrelsen tvärtom tala för att assistentens avlöning varit för knappt tillmätt. Medicinalstyrelsen, som helst skulle velat vidhålla sitt ursprungliga förslag om två ålderstillägg åt assistenten, ansåge sig emellertid böra nu hemställa om bifall till vederbörande departementschefs ovan angivna förslag av år 1913. Styrelsen

ansåge nämligen, att svårigheter skulle komma att uppstå att få denna assistentbefattning, som för närvarande i brist på kompetent sökande vore vakant, varaktigt tillsatt, om icke åtminstone någon förbättring i avlöningsförmånerna för densamma vidtoges.

Den avknappning, som kommittén föreslagit med avseende å stalldrängens avlöningsförmåner, ansåge styrelsen icke heller vara lämplig. Om anstalten under senare år genom vidtagande av långt gående sparsamhet sökt hjälpa sig fram med ett ganska litet belopp till stallbiträde, så hade detta i alla händelser icke kunnat ske, utan att arbetet vid anstalten därigenom blivit lidande. Att nu, då anstalten skulle uppföras på ordinarie stat, avknappa stalldrängens avlöning, såsom av kommittén föreslagits, kunde, som sagt, icke anses välbetänkt, då verksamheten vid anstalten, om denna för övrigt skulle kunna fylla sin uppgift, icke kunde på ett tillfredsställande sätt uppehållas med alltför knappt tillmätta arbetskrafter.

Styrelsen kunde ej heller dela kommitténs åsikt, att anslaget för »beredning av tuberkulin och sera, nyanskaffning och ombyte av djur m. m.» kunde och borde nedsättas från av styrelsen föreslagna 19,500 kronor till 16,000 kronor. Det vid anstalten tillverkade och till lantbruksstyrelsen gratis levererade tuberkulinet — omkring 45,000 gram årligen — hade, lågt beräknade till 60 öre per gram, ett värde av omkring 27,000 kronor. Tillverkningen av tuberkulin syntes för övrigt under de närmaste åren behöva ökas, om Kungl. Maj:t komme att bifalla lantbruksstyrelsens nyligen gjorda hemställan om bemyndigande för lantbruksstyrelsen att låta veterinär i diagnostiskt syfte använda tuberkulin även vid så kallade lokala reaktionsmetoder. Enligt medicinalstyrelsens förmenande vore tiden åtminstone ännu icke inne att låta vederbörande djurägare ersätta kostnaden för det vid ifrågavarande undersökningar använda tuberkulinet, enär genom en dylik åtgärd arbetet med nötkreaturstuberkulosens bekämpande helt säkert skulle bliva i hög grad förvanskat.

Departementschefen.

I likhet med medicinalstyrelsen och löneregleringskommittén anser jag tiden nu vara inne att uppföra statens veterinärbakteriologiska anstalt å ordinarie stat och tillstyrker därför, att framställning till riksdagen måtte göras i dylikt syfte.

Frågan om lämpligaste sättet att ordna undervisningen i bakteriologi vid veterinärhögskolan, vilken undervisning nu uppehålles av laboratorn vid veterinärbakteriologiska anstalten, har, såsom av den ovan lämnade redogörelsen framgår, varit föremål för vitt skilda meningar. Det är uppenbart, att bägge de ifrågasatta sätten för ordnandet av denna

fråga — endera bibehållandet av det nuvarande systemet eller ock laboratorns befriande från sagda undervisningsskyldighet, vilken i stället skulle åläggas befattningshavare vid högskolan — innebära fördelar i olika hänseenden. Dessa fördelar torde vid det nuvarande systemet huvudsakligen komma högskolan till godo, under det att ändringen väsentligen motiverats av anstaltens intressen. Att det nuvarande systemet i någon mer avsevärd grad verkat hämmande på anstaltens verksamhet, kan jag dock icke anse vara ådagalagt. Laboratorns undervisningsskyldighet synes icke vara av så stor omfattning, att den bör kunna i större grad inkräkta på hans arbete vid anstalten. Principiellt taget skulle det visserligen vara mest tilltalande, att vardera institutionen finge arbeta oberoende av den andra, och denna åskådning torde få anses hava legat till grund för riksdagens beslut och uttalande i frågan vid 1914 års första riksdag. Emellertid har riksdagen själv ställt frågan i direkt beroende av de kostnader, en lösning på den i riksdagens skrivelse antydda vägen skulle medföra. Under de tidigare förhandlingarna i detta ämne hade det uppgivits, att en sådan förändring borde kunna ske utan ökade kostnader vare sig för lärarkrafter vid högskolan eller för undervisningsmateriel och byggnader m. m. I detta hänseende torde av de senare utredningarna i varje fall få anses framgå, att alldeles utan kostnadsökningar låter sig förändringen icke genomföras. I avseende på lärarkrafter bleve visserligen ökningen icke särdeles betydande, ifall densamma kunde inskränkas till att en assistenttjänst vid högskolan förändrades till en laboratorsbefattning, vilket ju blott skulle innebära en årlig kostnadsökning av 1,500 kronor, men i fråga om utrustning och byggnader synes förändringen lätt kunna medföra ganska kostsamma följder. Det kan visserligen mycket väl hända, att veterinärbakteriologiska anstaltens verksamhet kommer att utveckla sig därhän, att det för anstaltens egen skull blir synnerligen svårt, för att icke säga omöjligt, att fortfarande lämna högskolan samma hjälp vid undervisningen samt tillgång till en del utrustning m. m. som nu, och att det då blir nödvändigt icke blott att uppdraga undervisningen i bakteriologi åt befattningshavare vid högskolan utan även att utrusta dennas patologisk-anatomiska institution på sådant sätt, att densamma kan självständigt tillgodose undervisningen i bakteriologi. Härmed skulle väl också förr eller senare följa, att veterinärbakteriologiska anstaltens nuvarande lokaler måste överlåtas till nämnda institution, vilket i sin tur skulle medföra nybyggnadsbehov för sagda anstalt. Men det synes mig vara påtagligt, att en sådan nödvändighet *för anstaltens skull* alldeles icke för närvarande föreligger. Genom den ifrågasatta omlägg-

ningen av undervisningen skulle emellertid antagligen nödvändigheten av utvidgning inträda tidigare och motiveras *för högskolans skull.* Det lärer då, särskilt med hänsyn till önskvärdheten av att under nuvarande förhållanden icke vidtaga någon anordning, varigenom betydande utgifter för statsverket lätteligen skulle kunna förorsakas tidigare, än eljest skulle bliva fallet, vara lämpligast, att nu taga hänsyn allenast till de nuvarande förhållandena, vilka icke synas göra en sådan omläggning av undervisningen, som ifrågasatts, absolut oeftergivlig, om än onekligen på grund av vakanser å de av förändringen berörda befattningarna den nu skulle kunna jämförelsevis lätt genomföras. Det bör även beaktas, att om än en dylik omläggning skulle medföra fördelar för anstaltens arbeten, den å andra sidan synes kunna medföra icke obetydliga olägenheter för undervisningen vid högskolan genom försvårad tillgång till de prov å sjukligt förändrade djurdelar m. m., vilka inkomma till anstalten för undersökning, och detta även om anstaltens lokaler tillsvidare förbleve å sin nuvarande plats inom högskolans område. Att till en självständig bakteriologisk institution vid högskolan anskaffa särskilt material av nyssnämnda slag skulle måhända ej heller falla sig så lätt, särskilt beträffande sådana djurslag som icke i större antal förekomma i huvudstaden eller dess omedelbara närhet, framförallt nötkreatur och svin.

Vid övervägande av allt vad i detta ärende förekommit finner jag mig därför böra ansluta mig till den mening, som omfattats av löneregleringskommitténs majoritet. För underlättande av en förändring, som framdeles kan finnas lämplig, lärer emellertid, på sätt riksdagen erinrat, böra tillses, att blivande innehavare av ifrågavarande professur vid veterinärhögskolan jämväl innehar bakteriologisk kompetens.

Vad därefter angår de å statförslaget upptagna befattningshavare vid veterinärbakteriologiska anstalten har jag icke någonting att erinra mot vad löneregleringskommittén föreslagit ifråga om föreståndaren och laboratorn. Mer än en månads semester torde icke kunna medgivas den sistnämnde.

Vad beträffar assistentbefattningen, för vilken medicinalstyrelsen föreslagit begynnelseavlöning å 3,000 kronor jämte två ålderstillägg å 500 kronor vardera, har löneregleringskommittén under åberopande av riksdagens uttalande år 1908, att avlöningsbeloppen vid den veterinärbakteriologiska och den statsmedicinska anstalten borde stå i så nära överensstämmelse med varandra som möjligt, för densamma föreslagit ett arvode av 3,000 kronor utan arvodesförhöjning efter viss tids tjänstgöring. I utlåtandet över kommitténs förslag har medicinalstyrelsen tillstyrkt dylik förhöjning med 400 kronor efter fem år.

Ifrågavarande befattning inrättades från och med år 1914 på grund av beslut av 1913 års riksdag. Vid motiverandet den 14 januari 1913 av anslag till detta ändamål meddelade dåvarande departementschefen, att medicinalstyrelsen för denne assistent, vilken skulle förnämligast handhava serumberedningen samt måste äga en god specialutbildning därutinnan, föreslagit ett arvode av 3,500 kronor. Detta belopp syntes emellertid departementschefen väl högt och han erinrade, att assistenterna vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet och skogsförsöksanstalten åtnjöte arvode av 3,000 kronor, de sistnämnda därjämte arvodesförhöjning med 400 kronor efter fem års tjänstgöring, vilken förmån samtidigt tillstyrktes även för assistenterna vid omförmälda centralanstalt. Assistenten vid veterinärbakteriologiska anstalten skulle få en mycket maktpåliggande verksamhet, som krävde särskild utbildning. Enligt vad anstaltens föreståndare framhållit vore det ytterst få, som lämpade sig för befattningen, och det vore av vikt att den, som antagits, stannade så länge som möjligt på platsen. Departementschefen ansåge detta tala för att avlöningen åtminstone icke sattes lägre än för assistenterna vid nämnda bägge försöksanstalter, och arvodesförhöjning efter fem år borde därför komma denne assistent till del. Förslaget om arvodesförhöjning med 400 kronor efter fem år till centralanstaltens assistenter blev av riksdagen bifallet. Riksdagen beviljade även den för anställandet av en assistent med 3,000 kronors arvode erforderliga höjningen i anslaget å extra stat till veterinärbakteriologiska anstalten, men yttrade sig icke angående framtida arvodesförhöjning för honom.

Vid dessa förhållanden synas mig särdeles starka skäl böra föreligga för att icke åt assistenten nu bereda den avlöning, som år 1913 ställdes i utsikt, utan att riksdagen då gjorde någon erinran däremot. Löneregleringskommittén har såsom sådant skäl anfört riksdagens uttalande år 1908 angående likställighet med statsmedicinska anstalten. Det kan dock först och främst ifrågasättas, i vad mån detta uttalande numera må kunna anses bindande i förevarande avseende med hänsyn till vad som förekommit vid 1913 års riksdag. Det är även att märka, att, då uttalandet gjordes år 1908, icke någon assistentbefattning var ifrågasatt vid anstalten. Vidare bör observeras, att avlöningarna för statsmedicinska anstalten fastställdes av riksdagen år 1907, innan ännu arvodesförhöjningar tillerkänts assistenterna vid skogsförsöksanstalten och centralanstalten, vilket skedde först åren 1912 och 1913. Avlöningarna till sistnämnda assistenter äro alltså reglerade efter en typ, vilken år 1908 ännu icke var använd beträffande sådana tjänstemän. Att å nu ifrågavarande assistentbefattning vid veterinärbakteriologiska anstalten hittills täta ombyten av

innehavare förekommit, bör enligt min mening icke kunna åberopas som skäl till att icke arvodesförhöjning bör medges, snarare tvärtom. Denna befattning är nämligen nyinrättad från och med 1914 års ingång och det är givet, att viss svårighet gärna möter att genast erhålla en för densamma fullt lämplig innehavare. Utsikten att efter några år erhålla arvodesförhöjning bör i sin mån bidraga till att förmå en person, som är lämplig för platsen, att kvarstanna å densamma, under det att han eljest torde hava större benägenhet att söka sig bort, när ett fördelaktigt tillfälle erbjudes. Denna assistentbefattning är uppenbarligen av den speciella art, att det, såsom år 1913 framhölls, är önskligt, att dess innehavare en längre tid kvarstannar på platsen. Slutligen bör observeras, att det synes möta vida större svårigheter att inom veterinärläkarkåren finna kompetenta personer, som äro benägna att antaga denna plats, än att besätta assistentbefattningarna vid statsmedicinska anstalten. Detta sammanhänger med att utkomstmöjligheterna inom veterinärläkarkåren för närvarande synas vara, åtminstone för de mer kompetenta, osedvanligt goda till följd av inrättandet av ett flertal jämförelsevis väl avlönade befattningar, särskilt i kommuners tjänst.

Av dessa skäl anser jag mig böra ansluta mig till den av min företrädare i ämbetet uttalade mening, att arvodesförhöjning med 400 kronor efter fem år bör beviljas denne assistent. Denna förhöjning bör utgå från nionde huvudtitelns anslag till ålderstillägg.

Vad löneregleringskommittén föreslagit såväl beträffande kvinnliga biträdesbefattningar och vaktmästaren som i fråga om avlöningsvillkor ävensom övriga anslag å anstaltens stat m. m. giver icke anledning till någon erinran från min sida. I avlöningsvillkoren har jag emellertid ansett det tillägg böra göras, att lägre befattningshavares skyldighet att bestrida högre befattning avser även det fall, att sådan anordning kräves av ämbetsresor.

Den av kommittén ifrågasatta anordningen, att det å staten uppförda beloppet till beredning av tuberkulin och sera med flera ändamål skulle behandlas såsom reservationsanslag, synes mig lämplig.

Bestämmelser angående viss arbetstid å tjänsterummet böra, därest förslaget om anstaltens överförande å ordinarie stat gillas, införas i anstaltens instruktion i överensstämmelse med vad löneregleringskommittén härutinnan föreslagit.

Jag tillåter mig nu framlägga följande förslag till ordinarie stat för statens veterinärbakteriologiska anstalt, att tillämpas från och med år 1916.

	Lön. Kr.	Tjänstgörings-penningar. Kr.	Ortstillägg. Kr.	Summa. Kr.	
1 föreståndare	5,000	2,500	—	7,500	Efter fem år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 laborator	2,400	1,600	—	4,000	Efter fem år kan lönen höjas med 500 kronor och efter tio år med ytterligare 500 kronor.
1 assistent, arvode	—	—	—	3,000	Efter fem år kan arvodet höjas med 400 kronor.
1 kvinnligt biträde	700	350	150	1,200	Efter fem år kan lönen höjas med 200 kronor och efter tio år med ytterligare 200 kronor.
1 d:o d:o	700	350	150	1,200	
1 vaktmästare	900	450	150	1,500	Efter fem år kan lönen höjas med 100 kronor.
Till tillfälliga biträden och vikariatsersättningar	—	—	—	3,500	
Till belysning, bränsle, gas, vatten, renhållning m. m.	—	—	—	3,500	
Till fraktkostnad för insända prov, misstänkta för tuberkulos, m. m.	—	—	—	1,300	
Till beredning av tuberkulin och sera samt nyanskaffning och ombyte av djur ävensom till instrument, förbrukningsartiklar, reagentier, emballage, böcker och tidskrifter, skrivmaterialier, telefon m. m., *reservationsanslag*	—	—	—	16,000	
Summa	—	—	—	**42,700**	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad jämte bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

För åtnjutande av de i denna stat för ordinarie befattningar upptagna avlöningsförmåner får jag i överensstämmelse med löneregleringskommittén föreslå följande villkor och bestämmelser, nämligen:

att innehavare av ordinarie befattning vid statens veterinärbakteriologiska anstalt skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation av anstalten eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende, ävensom därest anstaltens ställning så förändras, att densamma ej längre kan anses såsom självständig

institution, eller därest vissa ifrågavarande institution tillhörande göromål överflyttas till annan institution, vara pliktig att, med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de göromål, som anförtros honom, eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra inom den institution, till vilken göromålen överlämnas;

att med ordinarie befattning vid ifrågavarande anstalt icke må förenas annan tjänst å rikets, riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning vid anstalten ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är försett med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag som helst, såframt ej, vad angår föreståndaren, Kungl. Maj:t och, vad angår innehavare av annan befattning vid anstalten, medicinalstyrelsen, uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen vid anstalten, finner uppdraget eller befattningen kunna få mottagas och tills vidare bibehållas;

att innehavare av ordinarie befattning vid anstalten icke äger att utan medgivande av den myndighet, varunder anstalten lyder, mot betalning åtaga sig sådana uppdrag åt enskilda, som falla inom anstaltens verksamhetsområde, eller utöva annan enskild veterinärpraktik;

att laboratorn vid anstalten skall vara skyldig att tills vidare och intill dess annorledes må varda i vederbörlig ordning bestämt bestrida jämväl undervisningen i bakteriologi vid veterinärhögskolan;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men skola för den tid, han eljest varit befriad från tjänstgöring, utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägg, där sådant förekommer, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöver sina tjänstgöringspenningar avstå så mycket av lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt;

att avlöning ej må utgå till tjänstinnehavare för tid, varunder han

avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänstinnehavare varder avstängd från tjänstgöring eller tagen i häkte, den del av hans avlöning, som icke prövas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej prövas skäligt låta honom uppbära något därav;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras för ämbetsresor eller för beredande av semester, befattningshavare av lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning vid anstalten, bestrida densamma, dock ej längre än sammanlagt tre månader under ett och samma kalenderår; ägande han därvid att, i stället för egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta vid sjukdomsförfall de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar men eljest däremot svarande belopp;

att i fråga om i staten medgiven förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning i samma lönegrad tidpunkten

för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehavaren under mer än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester eller ledighet för fullgörande av värnplikt, och

för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor;

under iakttagande vad var och en av omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre avlöningen ej får tillträdas förrän vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänsteåldern blivit uppnådd; börande föreståndare, laborator och vaktmästare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen;

att, därest kvinnligt biträde, som vid den nya statens ikraftträdande är anställt vid ifrågavarande anstalt och befordras till ordinarie biträde vid anstalten från samma tidpunkt, omedelbart före sin befordran mot fast arvode utfört arbete av motsvarande eller jämförlig beskaffenhet därstädes, biträdet må äga att för åtnjutande av löneförhöjning räkna sig till godo den tid, biträdet utfört sådant arbete vid anstalten;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;

att semester årligen må, när sådant kan ske utan hinder för göro-

målens behöriga gång, åtnjutas av föreståndaren under en och en halv månad, av laboratorn och de kvinnliga bitädena en var under en månad samt av vaktmästaren under femton dagar;

att vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall själva lönen ävensom ortstillägg, där sådant förekommer, utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att avgå från tjänsten ävensom i fråga om rätt till pension skall gälla vad i särskild lag angående civila tjänstinnehavares rätt till pension är vid tiden för den nya statens ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgat;

att den, som tillträder den nya staten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed; samt

att beträffande de i staten upptagna kvinnliga befattningshavare skola i övrigt lända till efterrättelse de föreskrifter, som äro eller kunna varda utfärdade angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar.

På grund av vad jag nu anfört hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att

dels godkänna det av mig framlagda förslaget till ordinarie stat för statens veterinärbakteriologiska anstalt, att tillämpas från och med år 1916, ävensom de villkor och bestämmelser, som av mig föreslagits för åtnjutande av de i samma stat för ordinarie befattningar upptagna avlöningsförmåner;

dels ock, vid bifall härtill, å ordinarie stat under riksstatens nionde huvudtitel uppföra ett anslag till nämnda anstalt till belopp av 42,700 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet skulle med den lydelse, bil. . . . till detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Curt Rohtlieb.